

Vlaanderen
is diervriendelijk

Huisdierwijzer zoetwaterslakken

DEPARTEMENT
OMGEVING

vlaanderen.be/huisdierinfo

INHOUD

1 Overzicht 3
2 Natuurlijk gedrag en behoeften 4
3 Huisvesting en verzorging 6
3.1 Huisvesting 6
3.1.1 Gezelschap 6
3.1.2. Water en filter 6
3.1.3 Bodembedekking 7
3.1.4 Watertemperatuur 7
3.2 Voeding 7
3.3 Verzorging 7
4 Gedrag en omgang met het dier 8
5 Gezondheid 8
5.1 Voortplanting en bijhorend gedrag 8
5.2 Meest voorkomende gezondheidsproblemen 8
5.3 Van een slakkenplaag afkomen 9
6 Aankoop of adoptie 9
7 Kosten 10

1 OVERZICHT

Voer
Afhankelijk van de soort waartoe ik behoor, eet ik allerlei planten, afval, visvoer of zelfs andere slakken.

Gezondheid
Soms ben ik drager van schadelijke parasieten die andere dieren kunnen besmetten.

Beschutting
Sommige soorten hebben graag een diepe bodem om in te woelen en graven, andere verkiezen verschillende planten als beschutting.

Planten eten
Informeer goed naar wat ik eet voor je me koopt. Sommige soorten zijn zo dol op planten dat ze het hele aquarium leeg eten.

Vriend of vijand?
Afvaletende soorten zijn zeer nuttig en beperken algengroei. Sommige andere soorten brengen schade toe aan planten en andere dieren.

Voortplanting
Afhankelijk van de soort waartoe ik behoor, kan ik me zelfstandig voortplanten of heb ik een partner nodig.

Aquarium
Ik heb een zoetwateraquarium of vijver nodig. Hard water met neutrale pH is gewenst.

2 NATUURLIJK GEDRAG EN BEHOEFTEN

Als je een aquarium of vijver hebt, kan je diverse soorten slakken tegenkomen. Slakken kunnen zowel een plaag als een decoratieve aanwinst zijn in een aquarium. Sommige slakken zijn bijzonder mooi en worden daarom speciaal verkocht om in aquaria te houden.

Slakken zijn er in allerlei soorten en variëteiten. Elke soort slakken heeft een eigen specifieke levenswijze. Sommige soorten vertoeven hoofdzakelijk in de bodem, andere juist tussen de planten. Er zijn slakken die vooral actief zijn overdag en andere die vooral ’s nachts actief zijn. Zelfs de ademhaling kan verschillen: sommige soorten ademen lucht boven water, andere kunnen ook onderwater ademen. Je ziet de slakken lucht ademen als ze langs het wateroppervlak blijven hangen en met een slurfje het wateroppervlak doorbreken.

De meeste slakken in aquaria zijn huisjesslakken: zij hebben een harde schelp. Slakken gebruiken hun slakkenhuis om zich in terug te trekken bij gevaar. Sommige soorten kunnen zelfs met een hard klepje het huisje dichthouden. Andere slakken kruipen uit het water als ze moeten vluchten. Voorzie zeker een dichte kap op het aquarium om te voorkomen dat ze ontsnappen en uitdrogen.

Slakken staan erom bekend om algen, afval en planten te eten. In aquaria eten ze ook vaak het visvoer mee op. Het hangt van de soort slak af of ze planten beschadigt. De meeste slakken knabbelen wel eens aan de planten, maar ze zullen geen grote schade aanrichten als ze voldoende ander voedsel vinden.

Slakken kunnen in een aquarium terechtkomen via plantjes. Als je geen slakken wilt, dan hou je nieuwe plantjes beter een drietal weken in een aparte bak. Zo kan je controleren of de plantjes vrij zijn van slakjes en slakkeneitjes. De gelachtige eierpakketjes zijn moeilijk zichtbaar in een volle bos planten, maar na 3 weken zullen eventuele eitjes al uitgekomen zijn.

Meest voorkomende soorten slakken in vijver en aquaria:

Soort	Afbeelding	Info	Voedsel	Grootte	Schadelijk in het aquarium?
Appelslak *(Ampullaria sp.)*		Ademt zowel onder als boven water, dagactief	Eet alles, ook de planten als ze te weinig voedsel heeft	Tot 15 cm	Enkel bij voedseltekort
Poelslak *(Lymnaea stagnalis)*		Dagactief	Algen en dode planten	0,3-2 cm	Sommige eten ook levende planten
Torenslak, puntslak *(Melanoides sp.)*		Overdag in de bodem, nachtactief bovengronds	Planten, algen, restjes (= de opruimers van het aquarium)	1-3 cm	Kan snel een plaag vormen, maar dat komt meestal door te veel voeren
Posthoornslak *(Planorbis corneus)*		Komt veel voor, is zwartbruin	Restjes	1-2 cm	Nuttige soort die afval opruimt
Olifantslak of Sulawesi slak *(Tylomelania **s**p.)*		Tropische soorten (28 °C), die veelal nieuw geïmporteerd zijn; levendbarend	Algen, restjes, stoffijn-visvoer	Tot 12 cm	Nee
Roof torendekselslak *(Anentome helena)*		Zuigt andere slakken leeg, plant zich niet snel voort.	Eet het liefst andere slakken, daarna visvoer en restjes	Tot 1,5 cm	Ideaal tegen een slakkenplaag

Zebraslak of renslak *(Neritina sp.)*		Decoratieve soort die zich niet kan voortplanten in zoetwater. De bak moet goed afgesloten zijn.	Zeer goede algeneter, ook voedselresten	Tot 2,5 cm	Nee, als ze genoeg voedsel hebben, blijven ze van de planten

Indeling in het dierenrijk:

Rijk	*Animalia* (Dieren)
Stam	*Mollusca* (Weekdieren)
Klasse	*Gastropoda* (Buikpotigen)

3 HUISVESTING EN VERZORGING

3.1 HUISVESTING

De meeste slakken stellen weinig eisen aan de huisvesting in een zoetwateraquarium, alleen de *Tylomelania sp.* zijn wat gevoeliger en hebben een hoge temperatuur nodig. Voorzie minimaal 10 liter water voor een grote appelslak (10 cm). Als het water van goede kwaliteit is zullen alle slakken zich prettig voelen.

3.1.1 Gezelschap

Als je wilt kweken, is het interessant om meerdere slakken te houden om mee te beginnen. Anders kies je beter een soort die zich niet snel voortplant en die past bij de beplanting en medebewoners in het aquarium. Sommige slakken, voornamelijk de *Tylomelania*-soorten, lijken zich prettiger te voelen met enkele samen. Ze verblijven ook in een groot aquarium vaak in elkaars nabijheid.

3.1.2. Water en filter

De meeste slakken kunnen vrij goed tegen variaties in de waterwaarden. Leidingwater is van voldoende kwaliteit. Een gemiddelde tot harde waterhardheid (12-16 dGH) en neutrale tot basische pH (6,5 tot 8,5) is ideaal. Hard (calciumrijk) water helpt de slak met schaalvorming, te zuur water kan het huisje aantasten. De schaal bestaat namelijk uit calciumcarbonaat.

Een regelmatig onderhoud en goed werkende filter houden de waterkwaliteit optimaal. Slakken hebben niet noodzakelijk een filter nodig. Als je ook vissen, garnalen of kreeften hebt, dan is een filter wel noodzakelijk. Een filter met rustige uitstroom helpt het water zuiver te houden.

3.1.3 Bodembedekking

Sommige soorten, zoals de torenslak, hebben een bodem met zand en grind nodig. Ze leven overdag ingegraven in de bodem en worden gedurende de nacht actief in de rest van het aquarium. De meeste slakken zijn niet kieskeurig en kunnen op elk bodemmateriaal leven. Spoel het zand of grind grondig tot het spoelwater helder is voor je het gebruikt.

3.1.4 Watertemperatuur

De gewenste temperatuur verschilt per soort. Vraag vooraf aan de handelaar of een ervaren aquarist wat de specifieke temperatuurnorm is voor jouw soort. *Tylomelania sp*.-slakken en appelslakken hebben zeker tropische temperaturen nodig, en daarvoor is een verwarmingselement nodig. Gemiddeld ligt de ideale watertemperatuur tussen 20 en 29 °C.

Gebruik voor deze tropische soorten een thermostaat om de temperatuur stabiel te houden. Kies een thermostaat met een vermogen dat past bij het watervolume in het aquarium. Met een thermometer kan je de temperatuur nauwkeurig controleren. Zet de verwarming uit tijdens werkzaamheden in het aquarium om te vermijden dat ze kapotgaat of verbrandt.

3.2 VOEDING

De meeste slakken zijn alleseters. Geef ze algenpoeder of -tabletten (spirulina), visvoer en geblancheerde groenten zoals wortelen, komkommer, spinazie en sla. Afwisseling is voor alle slakken prettig. Plantenresten, stukjes visvoer, algen en vissenuitwerpselen worden ook gegeten. Sommige slakken eten het liefst andere slakken. Als de prooislakken op zijn, moeten ze ander dierlijk materiaal te eten krijgen. Visvoer voor carnivore vissen is prima, want daarin zit een hoog proteïnegehalte.

Het idee dat slakken het aquarium schoonhouden en ontdoen van algen is vaak niet helemaal waar. Als er een overschot is aan voedsel, dan kiezen de slakken eerder voor visvoer, en zijn algen pas de tweede keus. Een algenprobleem wordt dus beter opgelost door het aquarium goed proper te houden.

3.3 VERZORGING

Slakken zijn zeer gemakkelijk in de verzorging. Als je een aquarium of vijver met vissen hebt en de vissen worden goed verzorgd, dan overleven de slakken ook. Als je slakken kweekt, geef dan dagelijks voer, anders is dit niet nodig.

Dagelijks

- Voeder de slakken om te voorkomen dat ze planten gaan eten. Als je juist wilt dat ze (dode) planten en algen eten, voer ze dan spaarzaam.

Minstens één keer per week

- Controleer de waterwaarden
- Hevel ongeveer 1/8 van het water af
- Voeg hierna nieuw water toe dat op dezelfde temperatuur is als het aquariumwater
- Vervang de vuile filterwatten

Maandelijks, of wanneer het vuil is

- Spoel het filtermateriaal uit. Doe dit tijdens een waterverversing met oud aquariumwater van dezelfde temperatuur. Zo blijven de goede bacteriën in het filtermateriaal aanwezig.

4 GEDRAG EN OMGANG MET HET DIER

Slakken 'vang' je gemakkelijk door ze te lokken met een stukje voer. Voor de torenslak doe je dit het beste 's nachts. Leg wat voer op een schaaltje en til na 10 à 30 minuten het schaaltje met water en slakken samen uit de bak. Voorkom stress door de slakken in het oorspronkelijke water en op dezelfde temperatuur te verplaatsen. Was goed je handen voor en na het contact met aquariumwater en slakken. Spoel je handen zeker goed af voor je de dieren aanraakt, want contact met zeeprestjes is dodelijk. Pak de slakken zeer voorzichtig vast, de huisjes kunnen heel fragiel zijn.

Schep de slakken uit met water, zodat ze niet of zo kort mogelijk blootgesteld zijn aan de lucht. Vervoer slakken in het water, in een emmertje of plastic zak met een substraat waarop ze zich vast kunnen houden. Bijvoorbeeld een stukje hout of plant. Gebruik isolatie om de temperatuur onderweg stabiel te houden. Meer over het transport van zoetwaterdieren.

5 GEZONDHEID

5.1 VOORTPLANTING EN BIJHOREND GEDRAG

Er zijn tussen de soorten slakken ook verschillen in de manieren van voortplanting. Daardoor blijft de ene slak jarenlang alleen, terwijl een andere soort binnen enkele weken een plaag kan veroorzaken. Soorten zoals de appelslak hebben een partner nodig om zich voort te planten. Ze leggen hun eieren buiten het water om predatie te voorkomen. Andere soorten kunnen zich via parthenogenese voortplanten, zonder dat ze een partner nodig hebben. Een slak van dergelijke soorten kan zich dus zelfs alleen voortplanten.

Per soort is de voortplanting iets anders: Sommige soorten zetten de eitjes af in clusters. Andere soorten (bv. de torenslak) houden de eitjes bij zich en zijn eierlevendbarend. Dit betekent dat de jongen wel in eieren groeien, maar uit het ei komen zodra dit het moederdier verlaat. Ze worden dus 'geboren' tijdens het leggen van de eieren.

Gebruik een apart aquarium om slakken te kweken. Vissen en andere dieren kunnen gemakkelijk slakkeneieren eten. Dat voorkom je door in een speciaal aquarium te kweken en bovendien kan je dan veel voer geven zonder dat andere dieren last hebben van de vervuiling die dit geeft.

5.2 MEEST VOORKOMENDE GEZONDHEIDSPROBLEMEN

Slakken hebben net als vissen proper water met een gemiddelde pH-waarde en voldoende zuurstof nodig. Slakken worden gemiddeld 1 tot 5 jaar oud. Doodsoorzaken zijn onder andere een verkeerde pH-waarde, parasieten, opgegeten worden en tekort aan voedsel.

Bij een juiste temperatuur zijn slakken vrij actief. Als de dieren erg langzaam of passief zijn, zoek dan op wat de gewenste temperatuur moet zijn. Als de juiste temperatuur niet kent, verhoogt de temperatuur dan langzaam van 22 tot 29 °C (1°C per dag). Zo kan je controleren bij welke temperatuur de dieren het beste eten.

Als de waterkwaliteit goed is, maar de slakken lijken ziek, dan kunnen tal van ziektekiemen en parasieten de oorzaak zijn. Raadpleeg bij twijfel een expert via een gespecialiseerde vissendierenarts of vraag het na bij de handelaar. Let op bij het gebruik van medicatie: verwijder vooraf steeds eerst alle (actieve) kool uit de filter, want anders haalt die de medicatie uit het water. Na een medicijnenkuur ververs je best wel een deel van het water, en filter je over actieve kool om de laatste resten medicatie te verwijderen. Let op dat sommige medicijnen voor vissen dodelijk zijn voor slakken.

Slakken kunnen tussengastheer zijn voor parasieten die zoogdieren - inclusief de mens - ziek maken. Lintwormen en leverbot kunnen veroorzaakt worden door slakken. Laat dieren die in een vochtige omgeving komen geregeld testen op besmetting door deze parasieten. Denk bijvoorbeeld aan paarden en schapen die grazen in een weide bij een vijver of sloot. Ook honden die vaak aan vijvers of rivieren komen, kunnen extra risico lopen. Zelfs waterdieren zoals kreeften kunnen ziek worden door slakkenparasieten. Was altijd je handen als je slakken hebt gehanteerd.

5.3 VAN EEN SLAKKENPLAAG AFKOMEN

Een slakkenplaag wordt meestal veroorzaakt door een overschot aan voeding. Spaarzamer voeren kan al veel oplossen. Grote groepen slakken kan je gemakkelijk lokken met voedsel en dan verhandelen aan een liefhebber die ze wel graag heeft.

Als er drastischere maatregelen nodig zijn, dan kan je in de dierenwinkel ook giftige middelen kopen om een slakkenplaag aan te pakken. Controleer altijd of de andere aquariumbewoners tegen het gif kunnen. Als alternatief kan je slakkenetende dieren inzetten. Dieren die graag slakken eten, zijn bepaalde soorten krabben, kreeften, *Botia sp.* vissen, kogelvissen en rooftorendekselslakken. Deze dieren eten de volwassen slakken. Veel algeneters eten ook slakkeneieren en kleine babyslakjes. Bedenk wel dat na een aantal weken alle slakken zijn opgegeten en je alternatief voer voor de slakkenetende dieren moet voorzien.

De grotere roofvissen, kreeften en krabben kunnen zeker ook kleine visjes of andere kleine dieren als prooi zien. Kies dus niet zomaar voor een roofdier, maar overweeg goed of je zo'n dier op langere termijn een gezonde leefomgeving kan bieden. De rooftorendekselslak plant zich niet zo snel voort en kan ook blijven leven zonder altijd slakken te eten. Het is daarom een goede keuze. Geef na de periode van slakkenbestrijding alternatief voedsel.

6 AANKOOP OF ADOPTIE

Slakken zijn redelijk gemakkelijke aquariumdieren. Vooral als je ze wilt houden in een gezelschapsaquarium zijn er wel een aantal vragen om eerst over na te denken:

- Heb je een aquarium dat groot genoeg is voor de soort die je wil houden?
- Zijn de medebewoners in het aquarium compatibel met de slakken?
- Weet je dat slakken niet al je vervuilings- of algenproblemen gaan oplossen?
- Kan er iemand de dieren verzorgen als je op vakantie bent?
- Kan je, afhankelijk van de soort, 1 tot 5 jaar voor de slakken zorgen?
- Weet je hoe een aquarium onderhouden moet worden?
- Wil je 5 euro per maand betalen aan elektriciteit, water en voer?

Het aquarium moet opgestart zijn voor je slakken gaat kopen. De filter heeft tijd nodig om goed te werken. Start je aquarium minstens enkele weken op **voordat** je slakken gaat kopen.

Slakken kan je kopen bij dierenwinkels en aquariumspeciaalzaken, en je kan ze online bestellen en via verenigingen kopen. Speciale soorten vind je via liefhebbers die ermee kweken. Koop enkel slakken waarvan je hoe je ze moet verzorgen. Als je slakken gaat kopen, let dan op of de dieren nakweek of wildvang zijn. Wildvang slakken zijn wellicht lastiger te huisvesten of komen uit schaarse wilde populaties. Bovendien is het sinds 1 januari 2025 verboden om dieren te houden die in het wild werden gevangen. Op de website van leveranciers aan dierenwinkels en aquariumspeciaalzaken kan je vaak achterhalen welke slakken wildvang zijn. Als je te maken krijgt met verwaarloosde of veel zieke dieren bij een handelaar, dan meld je dit via het Meldpunt verwaarloosde of mishandelde dieren.

7 KOSTEN

Sommige slakken krijg je gratis (ongewild) mee met planten en toebehoren voor aquaria. Mooie exemplaren voor hobbyisten kosten 2 tot 15 euro per slak, afhankelijk van de beschikbaarheid en grootte van de soort.

De maandelijkse kosten bedragen ongeveer 5 euro, voer en water- en elektriciteitsrekening inbegrepen.

De aankoop van het aquarium en toebehoren is een eenmalige investering.

Richtprijzen voor een zoetwateraquarium met toebehoren

Aquarium volgens lengte, inclusief toebehoren	Kostprijs
40 cm	Vanaf 45 euro
60 cm	Vanaf 100 euro
80 cm	Vanaf 200 euro
100 cm	Vanaf 275 euro
120 cm	Vanaf 375 euro
150 cm	Vanaf 700 euro

Meer informatie over de kostprijs van een zoetwateraquarium.

Postadres
Koning Albert II-laan 15 bus 548
1210 Brussel
vlaanderen.be/dierenwelzijn